Жайки
Молодці Українці!
Травень
2016
Дніпро

Український Ювілейний Місячник

Травень 2016

Видавництво “Навіки”
ISBN:
© Василь Пишний

1 травня - Пасха, Великдень

Великдень

в Рубанівському

Пасхальне Богослужіння
почнеться опівночі
з 30 квітня на 1 травня
і продовжиться
до самого ранку:
Пасхальний Хресний Хід,
Пасхальна Утреня, Пасхальна
Літургія. Освячення Пасок,
Христосування, Розговини,
Пасхальний Благовіст!

Велиє ѵтєшениє братии

З 2 по 7 квітня -
Світла Седмиця
10 квітня - Радониця

* * *

Над моєю Україною –
синє небо, наче очі матусині.

Над моєю Україною –
хмарки кучеряві,
наче казки бабусині.

Над моєю Україною -
сонячна ласка
у сонячній повені.

Над моєю Україною –
коромислом веселки,
янголятами розмальовані.

Над моєю Україною –
соловейкових трелів
трепетні звуки.

Над моєю Україною –
Бог в тихій задумі
простягнув свої руки…

Марія Деленко

Із Євангелія від Матфея (28, 1-8)

Після ж суботнього вечора, на світанку першого дня після суботи, прийшли Марія Магдалина та інша Марія подивитися на гроб.

І ось стався великий землетрус, бо ангел Господній, який зійшов з неба, приступивши, відвалив камінь від дверей гробу і сів на ньому. Вигляд його був як блискавка, і одежа його біла, як сніг. Зі страху перед ним ті, що стерегли, затремтіли і стали як мертві.

Ангел же, звернувшись до жінок, сказав: не бійтеся, бо знаю, що ви шукаєте Ісуса розіп'ятого. Його нема тут - **Він воскрес,** як сказав. Підійдіть, погляньте на те місце, де лежав Господь. І підіть швидше, скажіть ученикам Його, що **Він воскрес з мертвих.**

After the Sabbath, at dawn on the first day of the week, Mary Magdalene and the other Mary went to look at the tomb.

There was a violent earthquake, for an angel of the Lord came down from heaven and, going to the tomb, rolled back the stone and sat on it. His appearance was like lightning, and his clothes were white as snow. The guards were so afraid of him that they shook and became like dead men.

The angel said to the women, "Do not be afraid, for I know that you are looking for Jesus, who was crucified. He is not here; **he has risen,** just as he said. Come and see the place where he lay. Then go quickly and tell his disciples: '**He has risen from the dead.**'"

Дорогі Брати і Сестри!
Любі Діти!
Христос Воскрес!

Пасхальне Життя - це життя для Вітчизни, життя для дітей, для тата і мами, для друзів і для всіх людей. Жити - і наповнювати життя миром, добротою, правдою, радістю - це і є справжнє, повноцінне, чудове **Пасхальне Життя** - життя для України, для народу, для Бога!

Отак і будем жити всі ми, весь багатонаціональний український народ, на нашій Святій землі!

Воістину
Христос Воскрес!

Він воскрес!

Ця велика й радісна подія сталася рано-вранці в перший день після суботи. Залишивши біля гробу сторожу і приклавши до каменя печатку, іудейські вожді святкували перемогу. Але їхня перемога була примарною: ні печатка синедріону, ні його сторожа не могли втримати в гробі Переможця смерті. І печатка синедріону залишалася на камені, і пильна сторожа стояла біля гробу, але тіла Христового вже не було в могильній печері. Звісно, воїни цього не могли знати. Вони старанно продовжували охороняти порожню печеру.

Глибока нічна тиша панувала в саду. Наближався світанок. ...Раптом сад здригнувся від сильного землетрусу, і в цей час налякані солдати побачили біля входу в гробницю небесного посланця. На вигляд Ангел був мов блискавка, а одяг на ньому був білим, наче сніг. Він відкинув величезний камінь від дверей гробу і сів на нього, сяючи неземним світлом. Воїни затремтіли, й від страху знепритомніли. Прийшовши до тями, вони втекли із саду й поспішили до Єрусалима, до тих, хто поставив їх охороняти гробницю Ісуса.

А в цей час, у передсвітанкових сутінках, учениці Христові поспішали з Віфанії до самотньої гробниці поблизу Голгофи. Проплакавши всю ніч, вони йшли тепер з ароматами, щоб віддати останню шану своєму улюбленому Вчителю. їх тривожила думка про важкий камінь: хто відсуне його від гробу? Та вони йшли, підкоряючись велінню серця. Про те, що біля гробу поставлено сторожу, мироносиці нічого не знали.

Коли учениці Христові увійшли в сад Йосифа, вони зупинилися здивовані: величезний камінь уже був відсунутий, і вхід у гробницю був відкритий. Марія Магдалина першою побачила порожній гроб і одразу ж побігла до апостолів Петра та Іоанна із сумною звісткою.

Тим часом інші жінки несміливо зайшли до печери. Раптом вони побачили юнака в білому одязі, що сидів біля гробу, й жахнулися. Не жахайтеся, — сказав їм Ангел. — Ісуса шукаєте Назарянина, розп'ятого; Він воскрес, Його нема тут. Ось місце, де Його поклали... ідіть, скажіть учням Його і Петрові...

З трепетом жінки вибігли з печери й поспішили до Єрусалима.

«Його тут немає, Він воскрес!»

ТРАВЕНЬ

1

Світле Христове Воскресіння. Великдень

– **190** років від дня народження **Юліяна Куїловського-Саса** (1826-1900), українського церковного діяча, греко-католицького митрополита

– **150** років від дня народження **Івана Ілліча Синюка** (1866-1953), українського письменника

– **120** років від дня народження **Георгія Антоновича Цапка** (1896-1971), українського художника театру, графіка

– **110** років від дня народження **Оксани Володимирівни Колодуб** (1906-1996), української оперної і камерної співачки, педагога

2

– **110** років від дня народження **Віри Михайлівни Єніної** (1906-1977), української письменниці

– **100** років від дня народження **Івана Коваліва** (1916-1987), українського письменника, музиканта (Канада)

– **100** років від дня народження **Василя Андрійовича Уманця** (1916-2003), українського композитора, хорового диригента, педагога

– День народження **Михайла Івановича Пишного** (1937)

Цікавий

Пам'яті
Валер'яна Підмогильного

"Ой Мамо, Мамо, який я вдався –
Брів через річку та й не вмивався..."
Брів через річку та й не вмивався,
Бо світом Божим залюбувався.
Залюбувався та й захопився,
Й до цього часу не зупинився.
Не зупинився у здивуванні,
У здивуванні, як у коханні.
Мов у коханні, живу в полоні –
В його безкраї, в його бездонні.

В його безмежжі, в його розмаї,
В його розмаї, немов у раї.
Ой Боже, Боже, яким же бавом
Зліпив мене Ти на все цікавим.

Малим цікавим звів на драбину:
- Анумо, хлопче, спіймай хмарину!
- Анумо, хлопче, залізь у погріб!
- Анумо, хлопче, заглянь за обрій...
- Біжи до ставу, між берегами
- Греби руками, працюй ногами!
Чи догребешся до середини,
Чи дна досягнеш, чи вхопиш глини?..

Ходив за обрій – немає краю!..
Вхопив я глини, а дна не знаю.
А в небі зорі, в морі – коралі...
А що там, що там... А що там далі?!
І риби й звірі, і люди й трави –
Для чого?! Звідки?! Дуже цікаво!
І все це – Всесвіт! І Всесвіт – кожне...
Як осягнути все? Боже, Боже!
За все хапався, копався у всьому
Та не дізнався, лиш познайомився.
Лиш познайомився – та тільки й маю
Те, що нічого так і не знаю.
Пробував сили у всяких справах.
Та все потрошку – бо все цікаве.
Все дивовижне – всьому навчатись
Або хоч краєм всього торкатись.
І все наочі – й безодня Тайни!
І в мене, Боже, одні питання!
Відповідь знайдеш... Не встиг зрадіти...
А вона родить трійко запитань.
Трійко запитань, немов на дріжжах
Ростуть у мене на роздоріжжі.

Одне відпустить, друге спіймає...
Хода в цікаве – дух переймає!

Дух переймає; всього багацько...
В полон все брало мене зненацька.
Все полонило, все чарувало...
Та на все часу не вистачало.
Не вистачало мого сумління,
Щоб докопатись аж до коріння;
Не вистачало щаблів драбини,
Щоб дохопитись аж до вершини.
Щоб докопатись, щоб дохопитись...
Не маю волі я зупинитись.
Щоб все довести, дозавершити,
Удосконалить – і жити, жити!
Та кажуть люди: "Зарив таланти,
Топчеш доріжку у ділетанти.
Життя потратиш своє недбало;
Все, що робив ти – недосконало.
Недосконало, не до вершини –
Ні тобі слави, ні тобі чину".

З приводу того не маю туги:
Одне – на заздрість, на клятву – друге.
Хто той, що знає шапку вершині?!
Хто гідно вівся, будучи в чині?!
Слава в вершинах дуже капризна,
А шлях зворотній – тільки до низу.
Життя же в чині так геть огидне,
Душа в судомах, що хтось "підсиде".

А я щасливо, хоч не жирую,
Шлях у цікаве знову торую.
Ой Мамо, Мамо, який я вдався,
Брів через річку, та й не вмивався,
Брів через бистру, та й не напився,
Бо світом Божим я захопився.

Не треба чину, не треба слави...
Спасибі, Боже, за Світ Цікавий!

Михайло Пишний

3

Іверської ікони Божої Матері

– **110** років від дня народження **Серафима Івановича Субботіна** (1906-1976), українського геофізика

– **100** років від дня народження **Кирила Борисовича Толпига** (1916-1994), українського фізика-теоретика

4

– **140** років від дня народження **Максима Івановича Вдовиченка** (1876-1928), українського поета

5

– **180** років від дня народження **Сидора Івановича Воробкевича** (1836-1903), українського письменника, композитора, диригента, музично-культурного діяча, педагога

– **110** років від дня народження **Леоніда Олександровича Теплицького** (1906-1943), українського архітектора

6

Ікони Божої Матері "Живоносне Джерело"

Вмч. Георгія Переможця

760 років Львову

Перша письмова згадка про Львів була знайдена у Галицько-Волинському літописі і датується вона 1256 р..

Звичайно, що поселення на території Львова було й раніше, ще 20 тисяч років тому. Але своє літочислення місто веде від першої документальної згадки.

7

Прп. Сави Києво-Печерського (XIII). Прп. Олексія Києво-Печерського (XIII)

Роздача Артоса

День матері

* * *

Вдвох сьогодні посидимо ввечері, мамо…
Залиш, будь ласка, ложки і відра…
Я тобі погортаю томів сторінками,

прочитаю – бо вчений – цитати хитрі…
Я тобі розкажу, що пишуть в газетах,
чим країна живе, чим живе загряниця…
Захоплюсь – і забуду сховати в рукав сигарету,
і ти скажеш своє: – і куди це годиться…
Із прискринка дістанеш листи від татка,
жовті, наче печаль твоя удовина…
Гірко він посміхнеться до нас із картки,
запитає тебе, чи доглянула сина…
Ну, хіба за цигарку ти винна, мамо, –
хай мене покарає, аби вернувся…
Ой чекала. Не спала. Виглядала роками.
Вибігала до шляху в надії і тузі…
Хай без рук і без ніг. Аби – батько дитині.
Аби в хаті запахла сорочка пітна…
Попливли від сліз твої очі сині: –
Йдуть до всіх. Лише нашого все не видно…
Бач, куди повернулася наша розмова,
а хотілося, мамо, інтимно й тихо,
що в твоєї онуки голос шовковий,
твої очі великі, над лобиком вихор…
Що приїдем до тебе на ціле літо,
зі столиці втечем у твої тривоги –
будуть квіти в саду. І на сволоках – квіти.
Навіть сни будуть в квітах твоїх, їй-богу…
Буде внучка тобі тупотіти ногами,
домагатись від тебе казок химерних…
Вдвох сьогодні посидимо ввечері, мамо,
як сиділи б удвох, коли б ти не померла…

Володимир Підпалий

– **175** років від дня народження **Бориса Станіславовича Познанського** (1841-1906), українського письменника, етнографа, громадського діяча

8

Неділя 2-га після Пасхи. Ап. Фоми.

* * *

Через вісім днів ученики Його знову були в домі, і Фома з ними. Прийшов Ісус, коли двері були замкнені, став посеред них і сказав: мир вам! Потім говорить Фомі: дай палець твій сюди і подивись на руки Мої; подай руку твою і вклади в ребра Мої, і не будь не вірним, але вірним. Фома у відповідь сказав йому: Господь мій і Бог мій! Ісус говорить йому: ти повірив тому, що побачив Мене; блаженні ті, що не бачили й увірували.

Багато інших чудес сотворив Ісус перед учениками Своїми, про які не написано в цій книзі. Це ж написано, щоб ви увірували, що Ісус є Христос, Син Божий, і, віруючи, мали життя в ім'я Його.

Євангеліє від Іоанна (20, 26-31)

Ап і єв. Марка (63)

Львівської ікони Божої Матері

День пам'яті жертв Другої світової війни

9

– **145** років від дня народження **Володимира Михайловича Гнатюка** (1871-1926), українського фольклориста, етнографа, літературознавця. Вчений секретар НТШ, академік

– **130** років від дня народження **Сидора Антоновича Твердохліба** (1886-1922), українського поета, перекладача. Вбитий 14 жовтня 1922 року у Кам'янці Струмиловій

10

Радониця. Поминання померлих.

Прп. Стефана, ігум. Києво-Печерського, єп. Володимиро-Волинського (1094)

11

Свт. Кирила, єп. Туровського (1183)

– **125** років від дня народження **Льва Миколайовича Делоне** (1891-1969), українського ботаніка, цитолога, генетика, селекціонера

12

Прп. Амфілохія Почаївського (1971)

14

Сщмч. Макарія, митр. Київського (1497)

– **145** років від дня народження **Василя Семеновича Стефаника** (1871-1937), українського письменника і громадського діяча.

Майстер психологічної новели

«Як коротко, сильно і страшно пише ця людина.»

Народився 14 травня 1871 року в селі Русів Івано-Франківської області в сім'ї заможного селянина.

У 1880 р. батько віддав його до другого класу початкової школи в Снятині.

Навчався у Снятинській міській школі, потім у польських гімназіях у Коломиї та Дрогобичі.

Був виключений з Коломийської гімназії через участь у «Покутській трійці».

По закінченні Дрогобицької гімназії вступив до медичного факультету Краківського Університету.

Поступово втрачав зацікавлення медициною і зрештою у 1900 покинув університет.

У 1904 р. одружився на дочці священика Ользі Гаморак, мав трьох синів.

У 1910 р. йому перейшов батьківський спадок у рідному селі, куди він переїхав і де прожив до кінця життя.

Перші літературні спроби припадають на роки навчання в гімназії; 1897 в чернівецькій газеті «Праця» надруковано кілька його новел з життя покутського села.

Засновує читальні «Просвіти», як член Радикальної

партії агітує на виборах, виголошує палкі промови на вічах, 1908-1918 працює послом австрійського парламенту.

1916 Стефаник повертається до літературної творчості, яка триває до 1933.

Радянський уряд з пропагандивною метою призначив йому в 1928 персональну пенсію, від якої Стефаник відмовився на знак протесту проти Голодомору та комуністичного терору проти української інтелігенції.

Помер у рідному селі Русові 7 грудня 1936 року.

15

Неділя 3-тя після Пасхи. Свв. жон-мироносиць

Блгвв. князів страстотерпців Бориса і Гліба (1072 і 1115)

– **160** років від дня народження **Андрія Яковича Чайковського** (1856-1935), українського письменника

– **125** років від дня народження **Михайла Опанасовича Булгакова** (1891-1940), письменника, драматурга, уродженця м. Києва. Випускник Київського університету (1916)

– **120** років від дня народження **Юрія Михайловича Юрмаса** (1896-1942), українського музикознавця

– **35** років із дня смерті **Тараса Боровця** (09.03.1908, с. Бистричі, Березнівського р-ну Рівненської обл. — 1981, Нью-Йорк, США). Громадський і військовий діяч, генерал. Засновник і керівник УПА «Поліська Січ».

Народився в багатодітній селянській родині. Не маючи змоги навчатися в гімназії, вчився самотужки, працював каменярем у кар'єрі. Перебуваючи під впливом соціалістичних ідей, провадив пропагандистську роботу на Поліссі. У 1930 р. нелегально відвідав УСРР, після чого всі його соціалістичні ілюзії розвіялися; політична переорієнтація привела його в самостійницький політичний табір. Т. Боровець того ж року заснував громадську культурно-освітню організацію «Українське національне відродження». Активна діяльність викликала репресії з боку влади, його кілька разів заарештовували польські спецслужби, врешті-решт на два роки відправили до концтабору Береза Картузька.

З початком Другої світової війни Т. Боровець у порозумінні з еміграційним урядом Української Народної Республіки, зокрема з Президентом А. Лівицьким, розробив план створення українського підпілля на Поліссі й Волині. Він сформував і очолив партизанські підрозділи, що дістали назву Українська Повстанська Армія «Поліська Січ». У березні-квітні 1943 р. Т. Боровець розпочав переговори з військовими і партизанськими формуваннями Організації Українських

Націоналістів — як мельниківців, так і бандерівців, а також з Українською Повстанською Армією (УПА) про об'єднання в єдину військову силу. Наміри командування УПА підпорядкувати собі «Поліську Січ» стали на перешкоді об'єднанню сил. У липні 1943 р. Т. Боровець перейменував «Поліську Січ» в Українську народно-революційну армію (УНРА), а через місяць УНРА була роззброєна частинами Української Повстанської Армії. Наприкінці листопада 1943 р. Т. Боровця заарештувало гестапо, і фактично до кінця війни він був ув'язнений у концтаборі Заксенгаузен.

Після війни Т. Боровець виїхав до США, а потім - до Канади, де продовжив активне громадсько-політичне життя, створивши громадську ветеранську організацію — Українська національна гвардія, видавав часопис «Меч і Воля» (1951-1953). Автор спогадів «Армія без держави».

16

Прп. Феодосія, ігум. Києво-Печерського (1074)

Ікони Божої Матері Успіння (Києво-Печерської) (1073)

– **160** років від дня народження **Миколи Семеновича Колцуняка** (1856–1891), українського етнографа, фольклориста

17

– **140** років від дня народження **Марії Андріївни Костів** (1876 - бл. 1930), української актриси, співачки

– **125** років від дня народження **Степана Борисенка** (1891-1937), історика українського та білоруського права. Заарештований 24 вересня 1937, 25 жовтня 1937 засуджений до розстрілу.

18

День пам'яті жертв депортації (1944) кримськотатарського народу

19

Прп. Іова Почаївського (1651)

20

– **150** років від дня народження **Костянтина Олександровича Чивадзе** (1866-?), українського військового діяча

21

Апостола і євангеліста Івана Богослова

Прп. Арсенія Працелюбного Києво-Печерського (XIV)

День Європи

22

Неділя 4-та після Пасхи, про розслабленого

* * *

І Ось принесли до Нього розслабленого, що лежав на постелі. І побачивши віру їхню, Ісус сказав розслабленому: дерзай чадо! Прощаються тобі гріхи твої! Причому деяки з книжників говорили: Він богохульствує! Ісус же, бачачи помисли їхні, промовив: навіщо ви думаєте лукаве в серцях своїх? Бо що легше - сказати: прощаються тобі гріхи, чи сказати: встань і ходи? Та щоб знали ви, що Син Людський має владу на землі прощати гріхи. Тоді говорить розслабленому: встань, візьми постіль твою та йди у дім твій. І той устав, узяв постіль свою і пішов у дім свій. Народ же, побачивши це, здивувався і прославив Бога, Який дав таку владу людям.

Євангеліє від Матфея (9, 2-8)

День Миколи Весняного. Перенесення мощей святителя Миколая Чудотворця

День перепоховання праху Тараса Григоровича Шевченка (1861) на Чернечій горі, поблизу Канева

– **160** років від дня народження **Миколи Іллича Стороженка** (1836-1906), українського літературознавця

– **125** років від дня народження **Петра Андрійовича Лісового** (1891-1993), українського письменника

– **110** років від дня народження **Олександра Омельського** (1906-1988), українського композитора, піаніста, педагога

23

Києво-Братської ікони Божої Матері (1654)

Свято Героїв

День Героїв або Свято Героїв — щорічне свято в Україні, встановлене на честь українських вояків — борців за волю України, лицарів Київської Русі, козаків Гетьманської

Доби, опришків, українських січових стрільців та вояків Армії УНР, УПА та діячів ОУН, Героїв Небесної Сотні і всіх захисників Вітчизни.

– **105** років від дня народження **Андрія Андрійовича Коцки** (1911-1987), українського живописця

24

Рівноапп. Кирила (869) та Мефодія (885)

День слов'янської писемності і культури

– **135** років від дня народження **Олександра Олександровича Богомольця** (1881-1946), українського патофізіолога

– **130** років від дня народження **Семена Юхимовича Бутовського** (1896-1967), українського актора, співака, режисера, актора

– **125** років від дня народження **Миколи Гнатовича Бенцаля** (1891-1938), українського театрального актора, режисера

– **120** років від дня народження **Олександра Івановича Стеблянка** (1896-1977), українського фольклориста, педагога, композитора

– **105** років від дня народження **Юрія Володимировича Корецького** (1911, м. Дніпропетровськ - 1941), українського поета. Загинув 19 вересня 1941 у боях за Київ

25

Переполовення П'ятдесятниці

– **125** років від дня народження **Адальберта Михайловича Ерделі** (1891-1955), українського живописця

– **90** років із дня смерті **Симона Васильовича Петлюри** (22 травня 1879, Полтава - 25 травня 1926, Париж, Франція). Український державний, військовий та політичний діяч, публіцист, літературний і театральний критик. Організатор українських збройних сил. Член Генерального секретаріату

Української Центральної Ради Головний отаман військ УНР (з листопада 1918). Голова Директорії УНР (9 травня 1919 — 10 листопада 1920). Дядько по матері патріарха Мстислава.

25 травня 1926 р. в Парижі о 14:12 агент ГПУ Самуїл Шварцбард сімома пострілами з револьвера вбив Симона Петлюру.

26

Прмч. Макарія Канівського (1688)

– **120** років від дня народження **Олександра Прокоповича Брижахи** (1896-1938), українського хорового диригента, музично-громадського діяча. Був арештований 5 листопада 1937 в Харкові. 30 грудня 1937 відбувся суд. Подальша доля невідома.

– **120** років від дня народження **Юрія Дмитровича Соколова** (1896-1971), українського механіка, математика

– **120** років від дня народження **Сидора Йосиповича Сакидона** (1896-1974), українського письменника, перекладача

27

Прп. Микити, Затворника Києво-Печерського, єп. Новгородського (1108)

– **170** років від дня народження **Іполита Карловича Альтані** (1846-1919), українського диригента, хормейстера, педагога

– **140** років від дня народження **Костянтина Григоровича Воблого** (1876-1947), українського економіста, статистика, економгеографа

28

Прп. Ісаї Києво-Печерського (1115)

– **150** років від дня народження **Костянтина Адріановича Пурієвича** (1866-1916), українського фізіолога рослин

29

Неділя 5-та після Пасхи, про самарянку

– **180** років від дня народження **Костя Гавриловича Горбаля** (1836-1903), українського поета, журналіста, видавця, громадського та освітнього діяча

– **130** років від дня народження **Михайла Миколайовича Соловйова** (1886-1980), українського епідеміолога

30

– **140** років від часу підписання (1876) Олександром II Емського акту (Емський указ).

Емський указ забороняв:

– Ввозити на територію Російської імперії з-за кордону книги, написані українською мовою;

– Видавати українською оригінальні твори і робити переклади з іноземних мов, тексти для нот;

– Друкувати будь-які книги українською мовою;

– Ставити українські театральні вистави;

– Влаштовувати концерти з українськими піснями;

– Викладати українською мовою в початкових школах.

Від Пасхи до Тройці

15 травня, Неділя 3-тя після Пасхи.
Свв. Жон-мироносиць. Гл. 2
Блгвв. кн. Бориса і Гліба
Літургія – з 8:00

21 травня, субота
Апостола і євангелиста Івана Богослова.
Прп. Арсенія Працелюбного,
Києво-Печерського (XIV)

22 травня, Неділя 4-та після Пасхи,
про розслабленого. Гл. 3
Свт. Миколая (1087)
День Івана Манжури в Рубанівському

25 травня, середа
Переполовення П'ятдесятниці

29 травня, Неділя 5-та після Пасхи,
про самарянку. Гл. 4

3 червня, п'ятниця
Вишгородської ікони Божої Матері
Рівноапп. Костянтина (337) і Єлени (327)

5 червня, Неділя 6-та після Пасхи, про сліпого. Гл. 5

8 червня, середа
Віддання свята Пасхи

9 червня, четвер
Вознесіння Господнє

12 червня, Неділя 7-ма після Пасхи, свв. отців I

Вселенського Собору (325). Гл. 6

18 червня, Троїцька поминальна субота

19 червня, Неділя 8-ма після Пасхи
Тройця, П'ятдесятниця

20 червня, **День Святого Духа**

Дякуємо всім Вам,
дорогі Брати і Сестри,
за Віру, за Доброту, за Молитви!
Божої помочі Вам і Милосердя!

* * *

Неподалік від маленької річки жила собі Золотиста Кульбабка. Вона народилася якось не дуже помітно, після дощику. На цій галявинці вона була зовсім самотня і травичка, яка була всюди, раділа, що може опікуватися маленькою Золотистою Кульбабкою.

Вона росла, зовсім не відчуваючи самотності. У неї було багато друзів, які часто приходили до неї в гості. То Бджілка прилетить і розповість про свої пригоди, то Коник прискаче, захекавшись від своїх стрибків. Сяде, відпочине в затінку і знову поскаче, невгамовний. А ще вона дуже любила, коли Сонечко грало з нею в схованки. Воно то ховалося за легкими білими хмаринками, а то вигляне, посміхнеться їй і знову сховається. Смішне таке Сонечко, доросле і добре. Одна Божа Корівка дуже любила сидіти на її жовто-золотистому капелюшку. Вона розповідала їй про те, що є дуже багато таких же Кульбаб, навіть цілі галявини, а Кульбабка слухала і дивувалася, чому ж вона зовсім одна. Інколи вечорами вона слухала подих вітру, який приносив відгуки різних легенд, з яких вона вбирала в себе доброту і радість.

Йшов час... Вона була щаслива по-своєму, але все-таки чогось не вистачало. На її голові вже не було тієї жовтенької шапочки, яка подобалася Божій Корівці, а сиві пушинки весело стирчали в різні боки, викликаючи сміх у перехожих. Але Кульбаба зовсім не ображалася на них, вона махала їм весело листочками і думала про ту казкову галявину, де всім так добре... І раптом дмухнув вітер... Він подув якось несподівано і зовсім не так як раніше. Смішна і комічна Кульбаба стояла в розгубленості з одною пушинкою на самій маківці. Всі ж інші розлетілися по галявинці, несучи на собі ту частинку доброти і любові, яку отримала Кульбаба від гри з Сонечком, від теплого дощику та вечірніх зоряних казочок.

- Нехай собі летять, - сказав їй старенький Жук, який стояв, спершись на травичку. Тепер вас буде багато...

Вони стояли і дивилися кудись у далечінь. Жук і Кульбаба. Що їх пов'язувало - незрозуміло. Напевно, щось спільне, а може і ще щось більше і значніше...

Леонід Бугай

2016

Мій батько

Євген СВЕРСТЮК

«Мій тато помер в 74, і я помру в 74», - казав батько задовго до своєї смерти. Він завжди знав більше, ніж умів висловити: «Ми люди прості, невчені. Ти вже своє знаєш - ми того не знаємо. Одне прошу тебе: не забувай Бога». До цієї теми він часто повертався.

Ліксандер Заблоцький. На селі малі й старі знали Ліксандра Заблоцького, доброго господаря, який живе на хуторі, що на Довгів.

А от якби спитати про Олександра Сверстюка, то старшим людям ще треба було б подумати, а то й перепитати...

«Я не знаю, люди називають його Заблоцький», - сказали б.

«А погляньте - то й звідси видно високу липу. За нею хата під білою бляхою, а по обидва боки хати - два садки. А той цілий ряд черешень уздовж дороги, що тягнеться аж до Гнахів і Заблоцьків, - то його».

Отже, Заблоцькі були родичами й жили всі на одному кутку. Я не запам'ятав, котрий із них пішов до гміни, щоб змінити нефортунне прізвище, яке ввійшло в приказку: «Заробив, як Заблоцький на милі». Там, у гміні, придумали йому нове прізвище - Сверстюк.

Тихін і Марія Заблоцькі - батьки Ліксандра, і Степан, і Катруся Заблоцькі - їхні стриєчні.

Але, здається мені, в уявленні села ім'я хуторові давав Ліксандер, як постать динамічна і всюдисуща.

Одружився Ліксандер на початку війни - в 1914-му. І вже старим парубком - 28-ми років.

Особливо доброї репутації він не мав. Був зухвалий і «надірваний». Скрізь мав бути першим «там, де не треба». Але коли пожежу гасити - він теж перший кидався у вогонь. До війська його не взяли, бо мав пошкоджену руку. Скільки я його пам'ятаю, мав стрункy поставу, але нижче шиї - маленького горба. Якоюсь надмірною вагою переламав хребець. Воно «само загоїлось», але залишився горб.

«Все на своєму горбі зробив», - була тоді приказка.

У 1914 році він пішов свататись до Присяжних, які жили

через долину, на пагорбі. Якщо йти полем, то хвилин десять. Тоді повільно не ходили: раз, два - і вже там. Тільки хутко!

Ліксандер у Тихона був найстаршим. За ним ще три дівки на виданні - Уляна, Дарка і Катерина.

Отже, йому належалося шість десятин землі, а дівкам придане - по гектару.

Сватання Ліксандра особливого ентузіязму не викликало. Йти в невістки до хати, де на виданні є три дівки і двоє старих, - це як у воду.

Є ж і пісня:

Постав хату з лободи,
А в чужую не веди.

Але ситуація у Присяжних «припирала», бо у них було аж п'ять дівок і найменший хлопець - Степан.

Звичайно, дівок треба було якось «порозпихати». Найстаршій, Євці, був 21 рік.

- Ми можемо дати за Євкою десятину землі - на Довгівщині.

Це була довга, глиниста, завширшки з шосейну дорогу смуга землі, що її ніколи не угноювали, бо далеко.

- Євку я візьму і без землі, - випалив Ліксандер.

Нікому така гарячкуватість не могла подобатися. Та й образливо було: що ми - не господарі, щоб видати дівку без приданого? Але сказав Ліксандер візьму - і взяв.

То була працьовита пара. Побудували хату - хата згоріла. Війна, німці, про яких батьки любили згадувати, як про низку пригод. І батьки молоді, і німці молоді, і всі бездомні.

Діти народжувались кожні два роки. Перші двоє - Леонтій і Надя - повмирали до двох років. Я був останнім, сьомим з черги, і моя поява не була особливою подією.

Один батько привітав, як годиться стійкому чоловікові.

Вранці на Андрія 1927 року батько поїхав до Горохова оформляти купчу. Над вечір вернувся, розпріг коней і приніс гуньку до хати, обтрусивши сніг.

- Батьку, а у нас хлопчик з'явився, - привітала його

мама.

- От і добре, я йому морг лісу купив.

Найстарший брат Василь побіг до бабуні похвалитися новиною: «У нас хлопчик є!» - «Ай, дитино, навіщо вам вже ті хлопчики», - охолодила його бабуня... Батько дуже поважав матір і прислухався до неї. Він був простий хлоп і господар, який не визнає труднощів. Але інтеліґенткою в хаті була мама. Вона рахувала, прикидала, наводила порядок і давала всьому лад. Я спав на одному ліжку з батьками під однією периною і пам'ятаю такі «виробничі наради» кожного ранку. Усі господарські справи були сплановані й обчислені. Батьки мої були двожильними. Вони гори перевертали — гори роботи від світанку до ночі.

Найганебнішим татовим вчинком було програне теля. Він його продав на ярмарку і вже збирався робити різні закупки. Але знайомі - а у нього майже всі були знайомі - підбили його спробувати щастя. Мовляв, можна виграти багато грошей, бо що там те теля.

Програвши гроші, він вдарив себе долонею в чоло і задумався: а як же в очі людям тепер дивитися? Що казати вдома?

Найпростіше - збрехати: вкрали. Але ж шило в мішку не втаїться. До того ж батько не вмів лукавити, брехати й обманювати. Чи був він занадто простий для такої гри, чи гидував цією грою - мені важко заглянути в його молодість. У старші роки вже гідність господаря його зобов'язувала.

Але матеріяльний фундамент цієї гідности впав уже в 1939 році, коли прийшли совєти і сказали: «Що твоє - то моє, усе тепер наше». Скільки я себе пам'ятаю, наша сім'я вічно стягувалася на те, щоб побудувати нову хату і купити дітям землі. Відповідальність за дітей була атмосферою нашого дому. Кожній дитині треба дати хоча б три гектари («а нема нічого дорожчого за землю»), а до того ж ще треба швидше будувати хату, бо діти вже підросли.

Як батько встигав з усім тим, досі не можу собі уявити. Нагодувати і напоїти троє коней, троє корів, десятеро овець. Зорати, обробити, засіяти і зібрати 15 гектарів землі.

Змолотити і продати зерно. Напитати і сторгувати ще гектар землі. Впору розплатитися з боргами. І допомогти ж родичам, бо серед них «Ліксандер - найручкіший» і найбагатший. Про хвороби не було коли й думати, коли б не ті діти. Найстаршого - возили по докторах, бо як застудився у 17 років, то вмирав на сухоти два роки. Найменший - такий вже нездалий: то золотуха, то рожа, то більмо на очах.

А влітку 1933-го майже осліп. Посеред жнив, коли не можна гайнувати й хвилини, довелося усе кидати на старших дітей, запрягати коней, сідати на воза трьом: татові, мамі і малому - та їхати за 30 кілометрів. До Сокаля. Доктор розвів руками:

- Що ж ви так пізно звернулися - туг вже я нічого не можу.
- А що робити?
- Загубили ви дитину. Ще можете поїхати до Львова - може, там погодяться робити операцію.

Украй знесилені, по дорозі назад заїхали до маминої сестри Степаніни.

- Та що ви падаєте духом?! Тут у нас є баба Химка, вона всім допомагає, то й нам поможе. Вона від усього лікує.
- Та ми вже знаємо тих бабів. Але коли так, як ви, кумо, кажете, що вона без зілля, а тільки словом Божим, то те не зашкодить, - вирішив батько. І поїхав з мамою, бо ж жнива!

Баба Химка в твердому, як панцир, кожусі, приходила до схід сонця і - на захід сонця, шептала молитви і прикладала лезо ножа навхрест. На ліве око пішло у неї сім днів, на праве - теж сім днів.

Батько з нею за чудесне зцілення розраховувався щедро, як зі справжнім доктором, - він ніколи не скупився, особливо для добрих. Шевці, кравці, кушніри, столяри були завсідниками у нашому домі. Особливо мені запам'ятався скляр Піня з Дружкополя. Він дуже радів з моїх шкільних успіхів, оглядав свідоцтво, яке чомусь чи то жартом, чи через трудність вимови називав «сліпесліством». І не дозволяв мені брати до рук тонкі, рівно обрізані палички скла.

У вересні 1939 року для мене були цікаві сюжети - як відступали поляки, як проїжджали німці, як прийшли совєти, як змінилася Дружкопільська школа і як маленьке жидівське містечко злиняло й стало казармою та стайнею для совєтської кінноти. До речі, вже тоді я допитувався, звідки вони знали, де зупинитися німцям, а де совєтам, що вони так мирно поділили між собою нашу територію.

Батько мій пригас, біг часу для нього зупинився. «Тепер уже все пропало». Цей висновок він приніс після зустрічей і розмов зі своїми знайомими з Дружкополя. Звідкись з'явилася здогадка, що говорити треба обережно і не з усіма. Не до всього треба признаватися, коли питатимуть, і якось відразу стало ясно, що і господарі, і жиди - всі повинні прикидатися бідними. При переписі землі добрі люди порадили батькові записати собі тільки 8 гектарів, а решту віддати до колгоспу. А коли захочуть кінну молотарку і віялку - то також не впиратися, а віддати.

Але все одно - хто ж у нашому селі найбагатший? У кого «дом под желєзом»?

Тепер ті «куркулі мовчать, але ж треба когось розкуркулювати... І кого обкладати найбільшими податками, хлібозаготовками?» Роботи в господарстві залишалося багато, тільки ж вона ніби втратила сенс.

Отця Боруцького вивезли до Сибіру, вчительку Лідію Олександрівну Бабій забрали з уроку. Вивозили і вивозили звідусіль. Мама щотижня сушила сухарі в далеку дорогу, але в неділю віддавала їх худобі. Чомусь вважалося, що вивозити будуть у суботу. Отже, після кожної суботи - ніби відстрочка.

Як тільки прийшли совєти, першим вісником змін був батьків знайомий Гершко з Дружкополя. Він прибіг стривожений і попросив батька нікому не казати, що у нього позичав гроші.

- Оті векселі, Ліксандре, що ми оформляли кредит, треба спалити.

У шухляді поміж ґудзиками і нитками завжди лежали довгасті листочки сіруватого кольору з батьковим підписом.

їх не можна було чіпати, «бо то гроші».

- Добре, Гершку, як треба, то треба, хіба я тобі ворог?

Старі гроші, старі купчі, старі векселі - все пішло з димом. Але минуло трохи часу, до нас знову прийшов Гершко і пошепки поговорив з батьком.

- Ліксандер, чи не міг би ти мені трохи повернути позичку? Я не кажу про гроші - ті польські гроші уже пропали.

- Але ж і моя земля пропала. Тепер маю клопіт, як її здихатись.

- То правда, Ліксандре, все змінилося. Але ж ми не змінились.

- Ми не змінилися, - погодився батько.

Цих таємних переговорів я не чув і, може, не знав би про них, якби не почув, як хтось із сусідів насміхався: «А Ліксандер все ще розраховується з жидами».

Коли в селі хтось везе кілька мішків зерна - цього втаїти не можна. Усі знають, куди і кому. Прийнято було розпитувати і про все розповідати.

У батькових розповідях мене вражала пам'ять на деталі. «Коли покійний Грицько, Царство йому Небесне, їздив на фурманку, а тоді у нього був кінь буланий - в борозні, і чорний з загливинами, а то було після Благовіщення, ще до того, як він одружився з Ганною, - на Журавниках».

Документальність свідчень дивовижна! Усе це раптом уневажнилося, і доводилося вдавати, що нічого не знаєш і не чув. Але клопотів не ставало менше, тож треба про всіх подбати, нагодувати й одягти.

Я не пригадую, щоб комусь із дітей на Великдень не купили обновки. Щоб на Святвечір у нас не було свіжої риби (часом заметами треба було їхати за десятки кілометрів і дістати вже задушену під льодом щуку).

- У Ліксандра все має бути першим, - казав якось біля кузні старий Куляс, дивлячись на мою зелену пілотку. Це була невдала пілотка, яку батько замовив знайомому кравцеві й той пошив за своїм кроєм, а я ж хотів точно такого «пиріжка», як у солдатів.

Взимку 1942 року я запрагнув лижв. «Тату, дістаньте мені лижви. Зима довга, сніги глибокі - і даром лежать».

Батько легко міг би відбутися жартом. Але він не умів відмовляти дітям і не визнавав неможливого: справжній чоловік повинен домогтися усього.

Сонячного зимового дня ми їздили від ранку до вечора по тих селах, де стояли совєтські військові частини. Вони позалишали гармати і снаряди, але лижв не залишили. Тоді батько напитав мені лижви в Горохові в якогось польського пана, який заламав таку суму, про яку батько (хоч і заплатив) не признавався, щоб люди не сміялися.

Коли совєти відступали, то встигли залишити по собі незабутні сліди. Оборони вони не організували, зв'язку між військовими частинами - теж не встигли. А розстріляти ув'язнених людей - встигли, і то понад... Говорили про начебто захоплені списки планованих вивозів до Сибіру - це ймовірно, бо такі плани у большевиків були завжди.

Під час німецької окупації мого батька хотіли вибрати сільським старостою, але він відмовився. «То не наша влада. І то не для мене - я господар».

Але стати знову господарем йому не судилося. Звичайно, він орав і сіяв, здавав контингент у ті ж таки самі «заготпункти», бо тоді інакше не можна було. Але господарював уже без надії, що все це комусь потрібно.

В пам'яті з того часу залишився такий епізод. Очевидно, це було 1942 року, бо вже в 1943-му українські партизани припинили хлібозаготівлю для німців і конфіскували склади - під розписку отримувача. Мій батько з молодим швагером Степаном відвезли на заготпункт картоплю і вночі повертались додому. Раптом з поля вискочив на дорогу чоловік із револьвером і зупинив першу підводу. Батько й собі зупинився.

- Злазь і скидай кожуха, - скомандував той.

Батько теж зійшов з воза, але незнайомець скомандував:

- Ні кроку - стріляю!

- Та я ж нічого, побачив, що стали, може, треба допомогти, - сказав батько і, схопивши з воза дралі, з розмаху

вдарив по руці з пістолетом. Вила дзенькнули по металу (аж іскри посипались, розказував дядько Степан) - і нападник зник, як привид. Батько почав шукати пістолета - його не було. Тоді він випряг коня з воза і, незважаючи на вмовляння, кинувся в поле наздоганяти. Незабаром повернувся - шукай вітра в полі.

Дядько Степан розповідав не раз ту історію з жахом і подивом. Весь батьків характер тут вималювався: і його відвага, і те, що вдарив по пістолету, а не по голові, й те, що не зупинився, а поривався затримати злодія. До речі, з бандитизмом і злодійством у 1943 році було покінчено так само, як і з заготівлями. Розвідка УПА зібрала інформацію і поставила крапку. Ті, що були запідозрені в грабунках, зникли.

З німцями батько умів порозумітися і не боявся їх. Він трохи знав німецьку мову ще з першої війни. Одного разу його життя було на волосині. Це було літо 1941-го, коли різні частини німецької армії проходили чомусь польовою дорогою з Довгова на Сільце і часто зупинялися на перепочинок у нашому саду.

Якийсь німець знайшов у саду прострелений нагрудний авсвайс, документ убитого. Він підійшов до батька і став допитувати, де той заховав убитого німецького солдата. Я побачив на батьковому обличчі розгубленість. Він відповів, що тут завжди багато солдатів. Але німець водив запідозреного під конвоєм і допитувався: «Wo ist begraben?» (Де похований?). На щастя, скоро надійшла інша військова частина, офіцер підійшов, розпитав і зупинив «детектива».

Уже влітку 1944 року в нас декілька місяців стояла військова частина. Унтер-офіцеру Віктору спало на думку розповісти батькові про політико-господарчі пляни фюрера після перемоги у війні. Батько вислухав і спокійно сказав йому: «Нема, Вітька, про що говорити, бо в ту першу війну Дойчланд капут, і тепер буде Гітлер капут».

Я був наляканий такою прямотою. Віктор різко повернувся і відійшов. Пізніше йому відлягло, він знов заговорив «фатер, фатер» і наче забув про ту розмову.

У батька була звичка говорити правду у вічі. Часом то було незручно збоку слухати, бо звичайно люди в розмові потакують і зовні погоджуються, а вже позаочі критикують. А тут прямо: «Я навіть слухати не хочу таку неправду».

З совєтами йому було важко знаходити спільну мову, певно, тому, що мова їх не цікавила. Пригадую зиму 1943-1944 років, коли ковпаківці розбрелися по селу. Того роззули на снігу й «обмінялися» чобітьми, того роздягли - і все складали в мішок.

Пригадую, на подвір'ї снігу намело метрів зо три. В прокопаному тунелі гарцює вершник із автоматом в одній руці і з мішком у другій. Батько стоїть у старому кожусі й без шапки, бо шапка його, і моя також, уже в мішку. Совєт наїжджає на батька конем і вимагає самогонки, а батько відступає на крок то вліво, то вправо, бо за спиною - снігова стіна. Совєт погрожує батькові за те, що «дом под желєзом, а самогона жалко». Малодушні люди відкуплялися самогонкою і тим самим робили зло сусідам, бо п'яний бандит небезпечніший і зухваліший.

Усе це запам'яталося, як поганий сон. Але він був віщий. Фронт наближався, зі сходу котився вогняний вал. Люди ховалися - хто в криті ями, викопані в полі, хто в льохи.

Тільки не мій батько. Не міг же він залишити своїх коней напризволяще, щоб їх забрали ці або ті. Спершу його коней взяли німці для підвозу амуніції, але він не дав їм коней. «Я сам вас підвезу». Потрапив під такий обстріл, що нашу гніду вбили. А Каштанку поранили. Він повернувся додому з батогом у руці, але неушкодженим. Матір його лежала важко поранена в хаті.

Прийшли совєти, оголосили мобілізацію, і батько відвіз своїх двох синів до Рожищ на пункт мобілізації. Сестра померла в 42-му. Я залишився з батьками один і пішов до 8 класу середньої школи в Горохові.

Метричні записи зберігалися в церкві. Але хтось їх спалив, щоб не потрапили до рук влізливої влади. Отже, всі записували собі рік народження самі. Старші записувались на років 5-10 ще старішими.

Мені батьки записали 1928 рік. Я тоді не розумів, що це доля. Однак це питання мучило батька вже від перших днів мого життя. Він їздив до священика Боруцького з проханням: «Запишіть мені сина не старим, а новим 1928 роком». Чи то батюшка забув, чи не знав, як то переоформити запис, але в документах моїх значився грудень 1927-го, а батько постійно твердив: «Тобі записали старий рік, а насправді треба 1928-й».

Дивлячись, як перемелювало долі моїх однокласників, що не могли ще піти на фронт, але були використані як «стрибки» проти УПА, я щоразу частіше згадував вічний батьків клопіт - записати мене «новим роком».

У нього було багато неясних передчуттів і були знання про важливі речі, яких він не міг пояснити, але дотримувався їх. По лікарях він не ходив, бо треба «самому рухатись», а не лікуватись, і якось вгадував, що треба їсти те, що дає природа. Щось він лікував сечовиною, щось павутиною. Поранену руку проведе під столом, розітре на рану - і все. Пізніше я дізнався, що це використання пеніциліну в природній формі. Правда, його мучила ядуха ще з давніх років, і тут уже він користувався теофедрином.

Усі вісім років перебування брата Якова в мордовських лаґерях батько збивав з кусочків дикту скриньки і відносив до Горохова на пошту щомісяця посилку. Яків, до речі, був сам, як і батько, невибагливий, міцний і відчайдушний.

Мабуть, було у батька і дипломатичне чуття, бо прожити сталінські роки кандидатом на розкуркулення і на виселення до Сибіру - це означало вічно грати внічию і вигравати час. Адже після війни сільрада містилася у нашій хаті. Щоденні контакти вносили порозуміння, а не ворогування, і відкривали начальству скромну простоту селянського достатку.

Коли я вступив до аспірантури, а брат уже після восьми років вийшов на заслання, життєва напруга моїх батьків спала. Але батько з великою недовірою ставився до позірних усміхів щастя. На його очах поставали і зникали міражі. А безбожну політику совєтів він вважав марнотратством. Батьки радилися зі мною, чи вступати до колгоспу. Я не радив. «Ате коли всі підуть, то не треба впиратись, бо у

вас нема сил...» Справді, село записалося разом. І це був по суті вихід батьків на пенсію. Робота на городі - то вже відпочинок.

Зі спадом напруги батько почав здавати позиції і покладатись на рішення мами, яку ставив завжди дуже високо.

Він був хліборобом і садівником - без претензій на політичну мудрість. Націоналістичний рух Волині він підтримував, «бо там наші діти». Мені здається, у нього не було своїх інтересів. Життя мало сенс, щоб передати дітям майно, свій досвід, свою працю.

Мені важко уявити, щоб мій тато взяв до рук зброю. Здається, для нього це було б чимось непристойним. Хоча такі речі, як заколоти свиню чи зарізати теля, були для нього звичною роботою. Військова служба його обминула через інвалідність «на трудовому фронті» ще в парубоцькі роки.

Влітку 1944-го після кількамісячного затишшя раптом заворушилася лінія фронту. Було ясно, що совєти готуються до наступу, а німці - до відступу. Зранку заговорила артилерія з боку Луцька, наш хутір вкрився димом, і вся наша сім'я, за винятком баби, яка не хотіла йти з хати, спішно заховалася в схрон, заздалегідь заготовлений у полі.

Але зовсім інші пригоди були в тата. Звичайно, він не міг ховатися десь, залишаючи своїх коней у стайні. Потім він розповідав, як на подвір'я забіг німецький офіцер, зняв пояса з планшетом і пістолетом, поклав його на колоду, а сам побіг до нужника. «Я взяв того пояса і з розмаху закинув його в кропиву. Потім він кричав щось, а я сказав, що багато вас тут бігає». Третього дня, коли фронт пройшов, тато сказав братові: «Піди візьми - там, у кропиві». Брат пошукав - і нічого не знайшов. Там, де пройшли совєти, усе було знайдено: і в кропиві, і на землі, й під землею...

Мене щось непокоїло в цьому вчинкові. Особисто я розумів би мотив «прискорити їхню поразку». Але у тата, очевидно, на тлі негативних настроїв міг бути і такий мотив: «Тобі це вже ні до чого, а моїм синам пістолет знадобиться».

Зрештою, важко пояснити почуття людини, яка між кулями

й осколками оберігає своїх коней, не хоче їх віддати в руки ні німцям, ні совєтам, а сам везе, куди накажуть... Причому вони ховаються, а він же ні...

При своїй селянській недовірливості до науки, яка зробила світ нерозумним, батько вірив у моє призначення саме на цій ниві. Від самого початку було ясно: мої три гектари потрібні будуть для плати за навчання.

Пригадую розмову батька з дядьком Радіоном, коли ми утрьох їхали потягом до Львова.

- Викиньте собі з голови ту думку про науку: господарський хлопець повинен буги господарем.

- Хіба то я собі взяв до голови? - відповів батько. - У нього душа лежить до науки, і я заважати не буду.

- Ви ж бачите, він хворий на очі. Йому треба працювати на природі, а не сидіти за столом.

- Хай працює де хоче, моя справа - підтримати.

Жодні аргументи не тривожили, сумніви не мучили, бо мав принципову засаду і покладався на волю Божу. Радість його була прихована, а сльози на очах батькових я й не пригадую.

Батько дуже шанував людей щирих і безкорисливих, шанував порядність і готовий був давати таким, що тільки міг. Мамина родина була йому ближча, ніж своя, і то не через заможність, а через моральну прозорість. Зі своїх сестер любив лише Катерину (найбіднішу), в якій не було лукавства. Любив людей, які вирізнялися гідністю і правдивістю. Любив добрих коней, добрих собак, добру, бездоганну працю. «Ет, то нема чого говорити: ви тільки подивіться, які в нього граблі - і більше нічого не треба. То не господар, а партач...»

Прагнув удосконалювати породу дерев і тварин. На одній яблуні прищепив сім різних сортів. Нашу Гніду він просто поважав: до неї не треба батога. Ймовірно, що він її вважав добрим педагогічним прикладом. «Вона така, як я», - казала мама.

Батько не розумів, що таке лінуватись. Чому і навіщо лінуватись? Або чому комусь у руки заглядати, коли треба мати своє? Поняття гордости у нього існувало у формі

«робити діло». А величатися, хвалитися, залицятися - усе це називалося «думати про дурне».

Судилася батькові спокійна старість, якщо порівнювати з попередніми роками. Я приїжджав зі Львова два-три рази на місяць. В суботу не спали і чекали мого стукоту у вікно. В неділю було свято. Найбільша проблема - просити у колгоспі коней, щоб відвезти мене за дев'ять кілометрів до Стоянова. «Бригадира нема, він пішов, вибачте, на свинячу ферму», - казав сторож Ігорко. Довелось татові йти за бригадиром...

Я говорив заспокійливі чемності й мовчав про тривоги свого життя. Що з навчанням усе в порядку, то було само собою зрозуміло.

- Чого ти такий сумний? - допитувалася мама. Жодного разу вона не знала, що я без хати й без роботи. Батько не допитувався. Навіщо знати? Чоловік повинен мовчки зносити все. Моє перше одруження він вважав нерівним. «От я одружився добре», - казав він. Усі знали, що він ставив мамин рід високо. Але тут він мав на увазі здатність долати труднощі.

Біблію він читав упівголос по складах. Читав переважно у свято. Як у Шевченка:

Бувало в неділю,
Закривши Мінею...

Просив часом у мене пояснень, хоча знав, що «теперішня наука до Біблії не йде».

«Там усе правдиво». То була головна аксіома його життя. Ніколи не сідав за стіл не перехрестившись. Пізніше я десь прочитав, що святі отці саме читання слів Святого Письма вважали благодатним.

Напівроботи, негосподарського ладу, граблів, збитих цвяхами, молотка з поганою ручкою, неклепаної коси, дірявого кожуха - всілякої неохайносте й безпорадносте батько терпіти не міг. «Хоча тепер скрізь стало так, як ото в колгоспі».

Умирав батько «від слабосте». Висповідався, прийняв

причастя. 8 серпня просив мене посидіти біля нього. Я запитав, що болить.

- Щось із серцем.

Я кинувся до лікарки з сусіднього села, до приятельки Жені.

- Не треба, нікуди не їдь. Посидь зі мною.
- Я ж на ровері, зараз вернуся, тоді посиджу.

Я поїхав. Лікарка сиділа над своїм хворим батьком - не приїхала.

- Бач, я ж казав.

Ми посиділи мовчки.

Надвечір батько тихо відійшов.

Мені стало досадно за свою суєтність. За те, що не відчув великої хвилини прощання й великого мовчання біля воріт відходу. Я написав вірша-прощання. А на цвинтарі прочитав і кинув його на труну. Як грудку землі.

Тату, день Твій погас,
день Твій холодний і хмарний.
Я востаннє дивлюсь
на мужицькії руки Твої,
Де записана праця безмірна,
потрібна і марна,
Де в твердих мозолях
заховались страждання Твої.
На обличчі Твоїм
застиг вираз спокійно-суворий.
Так, Ти просто і чесно
свій шлях провертав.
У душі Твоїй ніжности
було не менше, ніж горя,
Але ніжности змалку
Ти нас не навчав.
А коли ми зросли
і розвіялись в різні дороги -
Закінчилася гра...
Поза світом змагань і жадань
Ти робив те, що слід,
і спокійно молився до Бога,
І неначе у сні
виглядав - зустрічав - проводжав.
Замете сліди час.
Але я у житті не забуду
Того жнива утрат...
І Твоєї твердої руки...
Ані мужности тої,
з якою Ти вів нас у люди,
Ні завзяття борні
у найважчі хвилини й роки.
Тату, нині прийми
над труною останнє спасибі
За усе, що Ти дав нам, -
за добре і чесне ім'я!
Хай Твій сон стереже
добрий янгол в далекому Небі.
Хай пером Тобі буде земля.
(8 серпня 1960 р.).

Був сонячний літній день. Похоронна процесія була довга, урочиста і спокійна, як ріка, - від церковці на старий цвинтар. Тато заповідав поховати його біля високого хреста посеред нового цвинтаря.

- Там же ще немає могил.
- То моя буде перша. Там я і яворину посадив.

Тепер той хрест уже загубився в гущавині посеред тих, які відпливли на той бік, - учасників, свідків і жертв катастрофічної течії XX століття.

Минає 44 роки. Добре, що тато відійшов і вже не бачив нового, найтривожнішого циклу мого життя. Добре, що він не знав, що через 13 років мама зав'яже в хустку свої пожитки і піде назавжди зі своєї хати, яку він будував.

А тим часом у світі відбудуться такі зміни, що сиротливим дітям нашого часу важко вже повірити, ніби колись були часи патріархату. Батько був головою родини і ніс відповідальність за неї. Батька-матір треба було слухати і шанувати. І то реальна опора на землі - тверда батькова рука, на яку можна покластись.

Вислови

Євген СВЕРСТЮК

... світлий час без Неба не настане.

Сиві, змучені, похилі, ми підсумовуємо життєвий досвід: *щось* є над нами. В цьому «*щось*» - увесь інфантилізм блудних синів блудного часу. Пророки, генії, чужі і наші національні мислителі тисячу літ казали, Хто є над нами. А ми, напівосвічені, дипломовані і «серцем голі догола», зробили з великого Бога наших предків слово «*щось*».

* * *

... феномен великої віри... рятував людство в критичні моменти історії.

* * *

Мірою людини є її Бог. Те, що вона робить, що воліє і що вона сіє щоденно. Коли Соломон захотів дізнатись, котра справжня мати дитини, він запропонував обом розрубати дитину навпіл, і тоді одна зойкнула: «Я віддаю їй!»

Хто віддає своє найдорожче, той справжній.

Бо віра дає сили для життя...

* * *

Потрібна згода з собою, з природою і Богом, щоб у душі людини озивалися начала етичні і естетичні. Проповідь Христа звучала на Горі. На цю Гору треба підійматись очищеним...

* * *

Одна справа знати правду, інша справа - жити правдою. Одна справа проповідувати віру, інша справа - жити вірою. Людина схильна скочуватись від справжности служіння Богові до мізерного прислужування ідолові. Попри щоденні нагадування людина схильна забувати, що ілюзорні матеріяльні цінності лопають, як мильні бульбашки... Але духовні цінності здатна нести тільки міцна, вироблена індивідуальність. Та самий інстинкт життя повинен навертати кожного до джерела любови, бо любов - то є сутність світу.

Не забуваймо, що головними противниками Христа були не іновірці і навіть не безвірники, а добре начитані і зовні побожні фарисеї. Це їх він називав родом зміїним і лукавим.

Чудо починається щомиті - в кожній травинці, в кожній

людині. Людина з Богом - то вже жива Людина! Людина з любов'ю і вірою - то вже велика дивна сила: ВОНА ВСЕ МОЖЕ!

* * *

Християнська душа українського народу не таїть у собі зла і не живить ненависти.

Наше завдання - кидати світло розуму в темні криміногенні й бідні верстви суспільства. Там нагромадилися величезні небезпечні поклади насильства і кривди. Доступ туди важкий, але мусимо нести світло правди і розбивати стереотипи, творені крутіями для дурнів.

Наше завдання - називати речі своїми іменами.

* * *

І ми, і весь світ потребує нині, як живої води, високої проповіді, яка навертає нас до джерел, до нашої духовної вітчизни, до нашої суті. І ми, і весь західній світ потребуємо нині навернення до правди й любови, що мають бути основою нашого життя та запорукою нашого оновлення. Але ми з руїн не можемо відразу піднятись до високої проповіді. Наше духовенство збідніло. В проповідях нема того, що підносить дух, а є тільки те, що розбурхує пристрасті. А на тому рівні ще не починається благодать і мудрість. На тому рівні нема навіть простої розумної доцільности.

Один Бог знає міру святости замученого в таборах священика, тихої української селянки, що зачинилася з дітьми в хаті і вмерла голодною смертю, і сільського вчителя, який до останнього дня доводив, що жити треба правдою... Але сумніву немає, що кожен з них сіяв і хотів залишити зерно нащадкам. Нині тим зернам, сіяним чистою рукою, важко скласти ціну.

* * *

Ми знаємо, що християнська ясність Духу і суворий стоїцизм давали предкам належну мудрість.

Ми вже знаємо, що може дати наука.

Чогось вищого за мудрість Високого Духу в нас нема і ніколи не буде.

Але Духом треба підноситись до ідеалів і живити їх кров'ю серця кожен день.

* * *

... дорога до Бога висхідна, вона вкрита терням, по ній треба підійматися щосили, і на ній стоїть символ людської долі - образ Розп'ятого.

* * *

Справжня віра дає людині одвагу, сміливість і силу долати обставини.

... мусимо дякувати Богові за розвинене почуття рідні в нашому народі, за глибоко вкорінене почуття національного болю, за прагнення святині, що живить молоді покоління духом ідеалізму й дає несподівані сходи там, де наче й не сіялось...

* * *

Релігійна традиція в Україні глибока. Вона закорінена і в естетиці звичаїв та побуту, і в глибинах підсвідомого. Вільний дух України йде від релігійности народу. За всіх форм покріпачення й недолі народ стає під захист Божий і зберігає таким чином свою духовну свободу. Українські мислителі - від Київської Руси до Сковороди і Юркевича - це релігійні мислителі. Найбільші українські поети, починаючи від Шевченка, тримаються ґрунту біблійного. Навіть сама мова - пісенна, шевченківська...

* * *

Чи знає нині хто, як і що можна рятувати? Але вікова естафета духу горить над нами і сяє вічними знаками: рятуймо душу свою.

* * *

В людському мурашнику всі так зайняті своїми клопотами, що ніколи на сонце глянути, не кажучи вже про те, щоб думати про Сонце і Небо. Навіть про землю - отруєну, засмічену і начинену страшними заведеними механізмами, інерцію яких годі зупинити, - навіть про цю землю гомо сапієнс воліє не думати, бо куди спокійніше думати про свій клаптик землі.

Але Велике існує. І мірою незрівнянно більшою, ніж може усвідомити наш розум, ніж може збагнути.

Українці вважають себе народом дуже добрим, працьовитим і по-християнськи щедрим. Ми розуміємо, що на конкурсі страждань є претенденти на перше місце. Але

коли ми відкриємо рахунок 1918 роком, коли червоні й білі розстрілювали на вулицях Києва просто за українську мову, коли перелічимо масові вбивства 20-х і 40-х років, то перше місце - навряд чи не за нами.

Мірою страждання, мірою віддачі і щедрости, витривалости і здатносте виживати і знову оживати, мірою забувати кривди і прощати Україна є унікум. Не те що недооцінена, а зневажена, забута, затаврована країна болю, яка перша дала світові Чорнобиль. Чорнобиль - це велика притча і застереження світові. Цю притчу Треба осмислити всім, передусім нашим сусідам, бо радіоактивні зони залежать від напрямку вітру.

* * *

Людина і нація найкраща тоді, коли вона робить добро ближньому.

* * *

Наш порятунок тільки на дорозі повернення до Заповідей, до духовних вартостей, що віками живили наші принципи Свободи і Чести, підносили наш Дух.

Імена тих, хто обирає хрест свого народу, народна пам'ять берегтиме доти, доки нам світитиме день.

Сковорода - голос українського національного єства - був популярний у народу, незважаючи на книжну мову. Народ співав його пісні. Малий Тарас переписував їх... Потім він сам став голосом українського здорового глузду, що підніс духовні цінності й національні святині - над усі офіційні імперські авторитети та позолочені цінності і над усі модні віяння часу. І Шевченко, і Гоголь виділялись у сузір'ї великих талантів Росії тим, що не наслідували великих світил, а заговорили голосом України, сповненим любови і віри.

* * *

Сад Божественних Пісень треба постійно плекати. Ідеал треба леліяти. Вершину треба опановувати всіма силами - триматись на ній. Триматись!

Всі великі творіння Данте, Рафаеля, Сервантеса, Шевченка - це теж творіння не пера і пензля, а творіння духу.

Шевченко був апостолом любови - тієї самої, єдиної любови до народу, на яку здатні великі. Його спопеляючий вогонь

ненависти був крайнім виявом, спалахом цієї ж любови - бунтом людського єства, реакцією на наругу, але ніколи - закликом до помсти та до розподілу чужого майна!

* * *

Шевченко писав про український народ і про тих зайд, що влаштовувалися господарями в нашій хаті, що зневажали наші святині. Його ставлення до них було таке, як і в народу. Що ж тут пояснювати? Нічого дивного і в тому, що своїх яничарів і лакеїв він судив ще суворіше, бо тут була ще й національна зрада...

“Бог у душі поета і пророка - зовсім не той образ, що в душі смиренного священика. Різні маштаби і переживання, і бачення. У Псалмах Давидових Бог теж неоднозначний образ: там є елемент богоборства, є сумніви і докори. Але хто з нас знає Псалтир так, як знав Шевченко «ще в школі, таки в учителя дяка»? І хто з нас може рівнятись до нього глибиною переживань у сфері високого і вічного.

* * *

Знову нам шукати Шевченка треба починати від залізних стовпів, на яких світ стоїть. Шевченко таки знайшов ті стовпи: то духовна основа світу. Недаром він змалку списував Сковороду, того, що вчив, на чім світ стоїть, проповідував єдність трьох світів - мікросвіту (людина), макросвіту (космос) і світу Біблії (слова-символи). Осягнена в слові єдність неба і душі - то його світ.

* * *

Отже, Шевченко прийшов відкрити нам стовпи, на яких тримається людина і людський світ. Він оспівав Любов і Красу, Добро і Правду, щоб ми зробили це своєю вічною піснею.

У закріпаченому світі невольників Шевченко відкриває Чистоту, зганьблену і зневажену, відкриває Пречисту Матір в образах покинутих і збожеволілих Катерин, Марин, наймичок і завершує цей ряд Святою Марією.

* * *

Стус рано прийняв дорогу страждань - рано й остаточно він прийняв мудрість Йова. Людина суворо правдива, він не знав конформістської моралі і тієї протидуховної отрути,

якою малодушні виправдовують свій шлях повзучого егоїзму. З середньовічною цнотою він приніс життя на вівтар Батьківщини і мистецтва - безоглядно, цілком.

* * *

Дай нам, Боже, здобутися ще на один урок; відживлення змученої занедбаної душі, І дожити до свята духовного єднання з усім світом, що плекає джерела, а також пам'ятає застережливу притчу про будівництво вавилонської вежі.

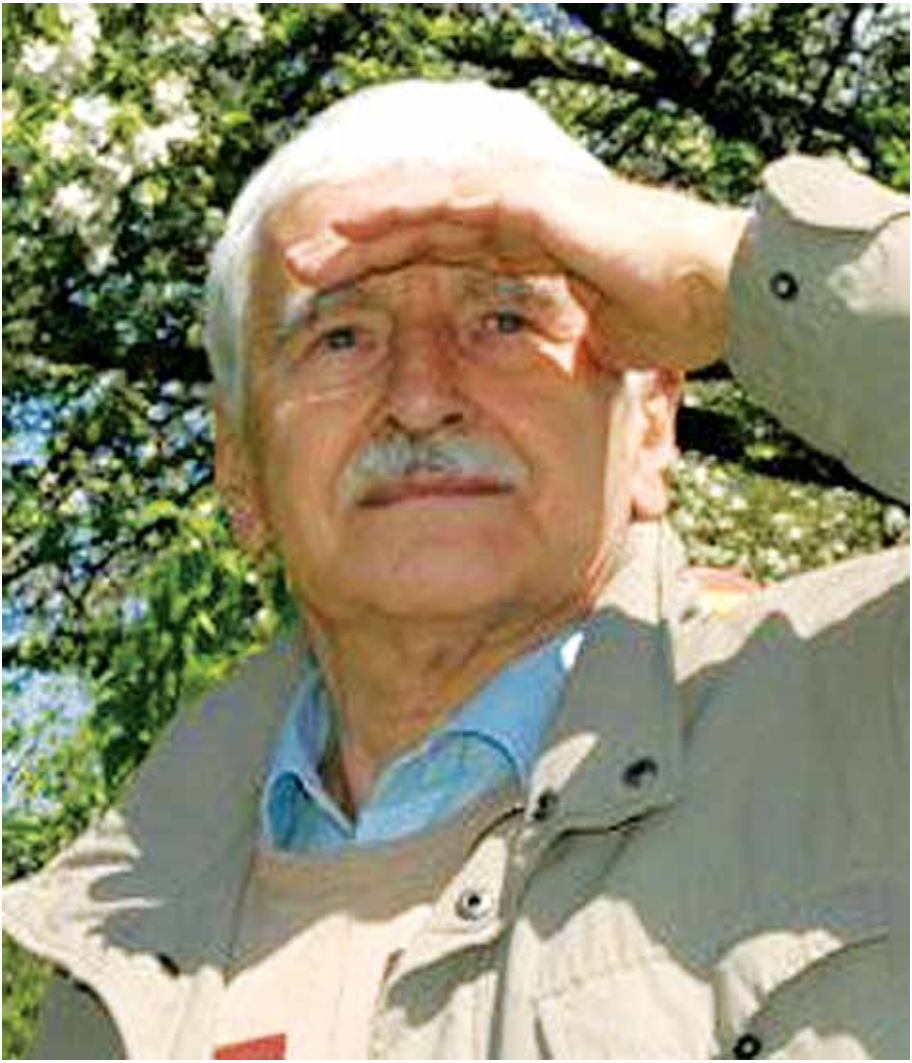

Великдень в Рубанівському

ХРИСТОС

ВОСКРЕС

ВОСКРЕС

БОГ
ДОБРОБУТ
РАДІСТЬ
ВОЛЯ
КВІТИ
МИР
ЩАСТЯ

* * *

Якщо збагнути життя хоч трошки й сказати чесно,
То тільки тиша лікує душу якраз як треба.
От сядеш в човен, в зелену воду опустиш весла
Й пливеш у тишу… пливеш у спокій… пливеш до неба…

І наче сонце пірнає в річку, а потім – в тебе,
І замість серця – ота гаряче - волога тиша,
Котра улітку смакує медом, травневим медом
Й тече до ліктів черешень соком і соком вишень.

Вона - у зливі, вона – у зорях, вона – усюди.
Її у спеку ковтаєш спрагло з холодним квасом.
Хай буде тиша… така, щоб Бога вдавалось чути
Між співом птаха, між плеску хвилі, між кроків часу.

Яна Сілецька

Лист до сина

Я так давно не отримував листів від тебе. Цікаво, як ти живеш? Що в тебе нового? Я думаю, в зв'язку з переходом до нової школи ти був дуже зайнятий, тому і не писав мені. Це так здорово, що у тебе з'явилося багато нових занять і нових друзів. Я радію за тебе.

Останні тижні моя дорога проходила по безлюдних місцях. По місцях, на диво красивих, але абсолютно-абсолютно безлюдних. Ті, хто зустрічався мені на шляху, *людьми* не були, навіть якщо зовні схожі на людину. З ними не варто знайомитися. І тим більше не варто зупинятися у них на ночівлю.

Коли-небудь ти теж навчишся з першого погляду визначати сутність кожного, хто Зустрінеться тобі на шляху. Навчишся несхибно відрізняти людину від того, хто тільки нею прикидається. Того, в кому бринить жива душа, від того, в кого душі немає. І хто тільки чекає слушної хвилини, щоб скинути з себе людську подобу... Як правило, це трапляється при повному Місяці...

Коли я вирушив в дорогу, я зовсім не розбирався в

такого роду справах. Не те, щоб я не знав про існування Зла, зовсім ні. Так вийшло, що я вже зустрічався з Ним, і шрами від цих зустрічей час від часу нагадували мені про необхідність бути обережним. Але я не мав гадки про те, яке винахідливе Зло і якою багатогранною буває Його підступність.

Ні, ні, - я зовсім не лякаю тебе. Ти ж пам'ятаєш, - після *того* випадку з механічною жабкою, я урочисто присягнувся ніколи-ніколи так не чинити. Тобто не лякати. *Ні тебе, ні інших дітей.* І я своє слово стримую.

Просто мені ніхто і ніколи не розповідав про місця, з яких не вийти тому, хто туди потрапив. І не вчив визначати стежок, що ведуть в такі місця. Я не знав про тих, хто терпляче чекає на втомленого мандрівника в тіні старого дуба, чатує біля руїн старовинної церкви. Я зовсім не розумів мови птахів і знаків, що попереджають про небезпеку.

Я наївно вважав, що багаття спроможне захистити мене при ночівлі в лісі від будь-яких несподіванок. Я не вірив в історії про Чорні Камені і про те, що за нами завжди дуже пильно спостерігають Ті, Кого Ми не Бачимо.

Наш світ дивно влаштований. Кожен схід Сонця віщує захід. І навіть сама темна ніч таїть в собі іскри, які запалять Світанок. Так було завжди і є тепер. Мінливий танець тіней можливий лише тому, що його викликало до життя Світло. Ніколи не забувай про це.

...Невелике, затишне село несподівано з'явилось з-за повороту дороги. День наближався до свого завершення, і я вирішив, що треба десь заночувати.

Місцева корчма зустріла мене густими хмарами тютюнового диму, які заповнили і без того обмежений простір гостьового залу. Через якусь мить мій зір почав розрізняти сірі, приземкуваті постаті місцевих мешканців, що по декілька чоловік примостилися за грубо збитими столами.

Ці люди, присвятивши все своє свідоме життя

постійним турботам про добування їжі, знаходили нехитру розраду в тому, щоб ввечері, після важкої праці, перехилити стаканчик-другий кислого вина і поговорити про Те і про Се.

Я вирішив не залишатися на ніч в селі. Куди більш цікаво було заночувати під відкритим небом, на березі тихого, спокійного озера. Тим більше, ночі в цю пору року тут теплі, безвітряні, зоряні. І я сподівався, що комарі не будуть мені особливо докучати.

Купивши теплого, запашного хліба, і прихопивши пляшку місцевого виноградного вина, я з полегшенням попрямував до виходу, відчуваючи за собою недобрі погляди відвідувачів корчми та сивого пелехатого діда за барною стійкою.

...Того разу я поставив палатку в дуже мальовничому місці. Три старі верби, що розкинули гілки над прозорою водою Озера Без Імені, прихистили мене під своїми розлогими кронами. Сонце стрімко сховалося за небосхил. Навколо не було ні душі...

У вогнищі підбадьорливо потріскували сухі гілки, зведений хор місцевих жаб почав свої співанки перед виконанням своєї основної програми. Невеликий рій мошкари кружляв трохи в стороні від багаття, немов намагаючись заздалегідь зайняти найкращі місця на майбутній концерт. З казанка, підвішеного над вогнем, лунало життєрадісне булькання.

Я сидів, притулившись до стовбура старого дерева і ні про що особливе не думав. Та й як можна про щось міркувати, якщо твої власні думки вирушили на прогулянку?

На другому березі озера темніли якісь руїни. В сутінках я не міг толком їх розгледіти, та й, зрештою, і не особливо прагнув.

І раптом…

(Ой, як багато приховується таємничого за цим «І раптом!..». Як багато інтриги в цій коротенькій фразі! Без неї і пригода вже, мабуть, не пригода).

І раптом... якось відразу замовк жаб'ячий хор. Раптово звідкись подув холодний вітер, розкидав і пригасив полум'я в багатті. Почали протяжно й сумно скрипіти дерева, начебто скаржачись на щось або на когось, хто образив їх дуже, дуже давно.

Мені стало моторошно.

А потім з боку руїн, які повністю зникли в темряві, пролунало протяжне, наповнене тугою і нескінченною самотністю виття...

Зараз я поділюся з тобою Таємницею. Будь дуже уважний: ділитися Таємницею, це зовсім не те, що ділитися цукерками, або там яблуками. Це зовсім-зовсім Інше.

Ділитися Таємницями - це дуже і дуже важливо.

- Чому? - Можеш запитати ти.

Не знаю, зрозумієш ти мене, чи ні. Дуже хочеться, щоб зрозумів.

З тієї самої хвилини, коли ти відкриваєш Таємницю кому-небудь іншому, навіть якщо це дуже рідна і близька тобі людина, Таємниця перестає існувати. Вона ніби вмирає... Але тільки для тебе. І починає жити для того, кому ти її відкрив. Ось так.

Тому дуже прошу тебе, ніколи не відкривай Таємниць, *гарненько* перед цим не подумавши.

А тепер слухай дуже уважно.

Вся справа в золоті. Так-так, не дивуйся, в золоті. Ні, не в тих золотих кусочках, які залягають десь глибоко в надрах землі, і слугують причиною величезних веселощів для надибавших їх шукачів...

...Крупинки золота в нашій душі. ВОНИ шукають їх. І викрадають, якщо ми дозволимо їм зробити ЦЕ. Викрадають, складаючи в мішки, зшиті з чорної шкіри страшного звіра, ім'я якому Бехема-Муркотан.

У кожній душі є крихітки золота. Так-так - сяючі, безцінні. Цим чарівним подарунком нас, всіх без винятку, задарма щедро наділяють перед самим нашим народженням. І, воістину, це небесний і Святий Дар. Це те Єдине, що робить нашу душу живою, те, чим ми прикрашаємо світ, в який приходимо.

Душа без цих крупинок відразу старіє, стає безбарвною і бляклої. Як забутий під липневим дощиком дитячий малюнок: усі барви життя і радості кудись зникають. Залишається тільки сірий, мокрий клаптик паперу.

Так і з людиною. Без золотих крупинок віри в душі людина стає теж безбарвною. Зникає вся її краса і неповторність. Людина перестає помічати, який дивовижний світ оточує її. Перестає радіти блакитному, вічному небу, ласкавому сонечку, маминій доброті. Забуває мову звірів і квітів. І втрачає всі властивості

людини, перетворюючись на *звіроподібну істоту.*

До такої людини метелик ніколи не сяде на руку, а білка не спуститься з верхівки сосни, щоб покуштувати горішків. І, готовий битися об заклад на що завгодно, тобі ні за що на світі не захочеться подружитися з такою *потворою*, або пригостити її морозивом.

Бережи сяюче Золото Віри в своїй душі. Це найцінніше, що є на білому світі. Не дай вкрасти Її. І все своє життя залишайся ЛЮДИНОЮ.

...Через кілька хвилин, що здалися мені вічністю, виття повторилося, але вже набагато ближче, ніж раніше. І було воно ще протяжніше, і ще сумніше. Кажуть, так *виють* Ті, хто не знайшов дороги до Світла.

Я почав гарячково підкидати у вогонь сухі гілки, але вони не займались. Незграбним рухом я зачепив казанок, і він перекинувся, остаточно погасивши полум'я.

Вітер стих. Все завмерло. Здавалося, я сам перестав існувати.

Несподівано з боку озера пролунало чиєсь ледве чутне схлипування. І тут... я побачив страшні, булькаті очі, які спостерігали за мною з-за стовбура старої верби. І це не були очі живої істоти. Потягнуло могильним холодом, який немов вирвався з самого серця Ночі. І я зрозумів, що *щось* хоче поглинуть мене.

Моя воля була безжально скута чиєюсь чужої і злою силою. Я не міг рухатися, не міг кричати, і мені по-справжньому стало страшно. Льодяний холод стиснув мені груди і став підбиратися до самого серця. І в ту саму хвилину, коли надія на порятунок зовсім покинула мене, звідкись із глибини душі вирвалися *СЛОВА*. Цим Словам у далекому, закритому серпанком минулих років, дитинстві, навчила мене моя бабуся.

З усього останку сил, втрачаючи останні проблиски свідомості, я звернувся до Того, Хто Ніколи Не Залишає

Нас. Не покидає нас, навіть якщо ми не пам'ятаємо про Нього.

Я ПОКЛИКАВ, І ДОПОМОГА ПРИЙШЛА.

...Сліпучий, сяючий спалах світла за моїм лівим плечем. І пронизливий, здатний проникнути в саму глибину мозку вереск *потвори*. І жевріючий синюватим, холодним полум'ям слід, який зникнув в ночі...

Два білих крила вкрили мене. І це останнє, що відбилося в моїй пам'яті перед втратою свідомості...

Ми завжди повинні пам'ятати, звідки до нас приходить ДОПОМОГА. Ніколи, ніколи не слід забувати, до Кого потрібно звертатися в хвилини, коли здається, що ти залишився зовсім-зовсім один, і немає ніякої надії на спасіння. *КЛИЧ, І ТЕБЕ ПОЧУЮТЬ.*

Post scriptum. Сподіваюся, ти згадаєш Сам Знаєш Які Слова, якщо раптом опинишся в незнайомому місці, повному небезпек і чудовиськ.

На цьому прощаюсь. Передавай привіт нашій мамі. Люблю і сумую, твій тато.

Борис Кутовий

Щиро поздоровляємо Антонія Кутового з Повноліттям!

Лист Доброго дня, шановний отче Василю! Вітаю Вас!

Благословіть звернутися до Вас цим листом. Готую нову виставку «Трьомсин Богатир», присвячену найунікальнішому та найулюбленішому серед читачів герою літератури Придніпров'я, головному герою поеми-казки І. Манжури «Трьомсин Богатир». Рада запросити Вас до участі у мистецькому заході як особливого гостя разом з усією громадою Покровського храму і, в першу чергу, отця Володимира, диякона Павла, художника Володимира Єрмакова.

Залучаю дитячі художні та мистецькі школи Дніпропетровська, області, інших міст України. Діти вже читають казку і малюють ілюстрації за сюжетом твору. Намагаюся донести до міської влади важливість за своїм змістом і актуальність для сьогодення цього твору і образу, шукаючи підтримки. Чекаю результату, написала проект і багато папірців.

Дитячі художні твори займуть весь 2-ий поверх. На 1-му поверсі розміститься літературна виставка і мистецькі твори чотирьох професійних художників-ілюстраторів твору, один із них Володимир Єрмаков.

Без діалогу з Вами не можу вирішити питання – на час експонування виставки чи можна попросити портрет Манжури та ілюстрації до казки В. Єрмакова? Якщо ні, тоді чи можна просити в подарунок музею кольорові копії «Трьомсина Богатиря», можна й не оформлені.

Ще хочу запитати – чи не залишилося зайвих екземплярів з тиражу Вашого видання казки 2013 року для подарунків дітям.

Відкриття виставки заплановано на 11 травня о 16.00. Роботи я б хотіла одержати раніше, десь до 20 квітня. Дуже чекаю Вашого рішення.

З прихильністю, Наталія Євгенівна Василенко,
старший науковий співробітник музею
"Літературне Придніпров'я" (проспект Яворницького, 64, м. Дніпро)

Підготували:
священик Володимир Дерев'янко,
диякон Павло Тепін, Ігор Чечель,
Григорій Бондаренко,
Володимир Філіпов,
Світлана Лавриненко,
Тетяна Сокиркіна

Фото
Олексій Єрмаков,
Юрій Онойченко

Ілюстрації
Володимир Єрмаков,
Олександр Антонюк,
Олег Шупляк
та з інтернету

Дарунок

Священик Василь Пишний
Храм Покрови, с.Рубанівське,
Васильківський р-н, Дніпровська обл.,
т. +380675238992
naviky@ukr.net www.naviky.dp.ua
а/с 1847, м. Дніпро, 49027, Україна

Надруковано в типографії "Літограф"

Гуцульське